

M. Assumpció Vilà i Planas

RESOLUCIÓ DE LA SÍNDICA DE GREUGES REFERENT A LA QUEIXA (EXP.19Q000903) RELATIVA A UNA ESLLAVISSADA DE TERRES A COLLSEROLA

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 3 d'octubre de 2019, una ciutadana, en representació de la comunitat de veïns de Collserola, va presentar una queixa en aquesta Sindicatura, en què exposava que l'Ajuntament no actuava per solucionar de manera definitiva un problema de seguretat ocasionat per una esllavissada de terres i l'aflorament d'un doll d'aigua d'un cabal aproximat d'uns 40.000 litres/dia, causat per la ruptura de l'antiga mina subterrània de Maduixer - Can Gomis que transcorre per la zona afectada.

Aquests fets es van produir amb els aiguats de finals del mes de març de 2018 i després d'una primera reunió amb els representants del Districte de Gràcia, la comunitat de veïns va sufragar *ad cautelam* totes les obres amb uns costos de 18.809,48 €.

La persona promotora de la queixa manifestava que mentre es realitzaven les obres van localitzar la documentació que demostra la responsabilitat única d'Aigües de Barcelona sobre la mina i el seu manteniment i que havien sol·licitat una segona reunió amb el Districte, però encara no se'ls havia convocat. Mentrestant des del Districte se'ls requeria que milloressin la seguretat de la zona.

La ciutadana deia que l'Ajuntament no compleix amb les seves obligacions de garantir la seguretat a la zona afectada, de rescabalar el veïnat dels costos que els han suposat els estudis i reparacions efectuades, i d'aprofitar els recursos naturals, ja que es malbarata l'aigua dolça de la capçalera de Vallcarca que diàriament va a parar a la xarxa de clavegueram.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient estudiant els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els principis de bona Administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Examinats el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va valorar la conveniència de dirigir-se al Districte de Gràcia per tal de conèixer el tractament i les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

En data 17 d'octubre de 2019 es va sol·licitar a l'organisme corresponent la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

En data 22 de novembre de 2019 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada en què s'exposa que efectivament una surgència d'aigua en una finca particular del carrer August Font va provocar, el mes de març de 2018, una esllavissada de terres en un extrem del talús on hi havia una malla de triple torsió, sense reforç de cablejat, per contenir el terreny.

El dia dels fets, hi van intervenir els Bombers i la Guàrdia Urbana i es va haver d'interrompre el pas de l'autobús 124 per aquest tram de carrer.

El Departament d'Obres i Manteniment del Districte de Gràcia es va coordinar amb la Direcció d'Infraestructures per actuar de forma immediata: sanejament del talús per eliminar el risc d'una nova esllavissada, estabilització parcial per permetre el pas sense perill dels vehicles o vianants, protecció del lloc amb tanques New Jersey, reconducció del cabal constant de l'aigua de la calçada a la claveguera mitjançant la instal·lació d'un canaló provisional i retirada de les terres de la calçada.

Des del Departament de Llicències i Inspecció es va obrir expedient a la propietat de la parcel·la on es va produir l'esllavissada, anteriorment ja hi havia hagut altres expedients tramitats també per esllavissades en aquesta parcel·la. La propietat va realitzar les tasques de retirada de terres i consolidació del talús el mes de juny de 2018 i es va poder recuperar el recorregut de la línia de bus 124.

Per altra banda, es va notificar l'aparició de la nova surgència d'aigua a Barcelona Cicle de l'Aigua, SA (BCASA), que va revisar el registre d'aigües de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) i va comprovar que no constava cap mina o pou en aquesta zona. Des de BCASA també es va mirar de localitzar l'origen de l'aigua i es va sol·licitar un informe geotècnic a l'Institut Cartogràfic Geològic de Catalunya (ICGC) per conèixer l'estabilitat del terreny i es va demanar a la companyia d'Aigües de Barcelona (AGBAR) cartografia i informació de servituds de les canalitzacions existents a l'entorn. Es va comprovar que la surgència d'aigua no tenia l'origen en cap fuita de la xarxa d'aigua potable.

L'ACA va informar que no van trobar cap mina identificada a la zona però sí un seguit de fonts a la zona que evidenciaven que es tractava d'una zona amb abundor de surgències naturals i on calia gestionar adequadament els drenatges a l'hora de fer-hi construccions, per tal d'evitar problemes com el que havia succeït i que, d'acord amb l'article 8.1.c) del Reglament de Serveis Públics de Sanejament, la conducció de les aigües al sistema de sanejament es pot permetre quan sigui l'única solució alternativa. També es va informar que la situació descrita no es trobava en els cànons d'exempció del cànon de l'aigua, estipulats en l'article 64.2.g del Decret legislatiu 3/2003.

Es comunica que fins a l'estiu del 2019, tant des del Districte de Gràcia com de BCASA s'han fet tasques de manteniment i seguiment periòdiques d'aquest àmbit de propietat privada, per tal d'evitar noves esllavissades. De totes i cadascuna de les accions realitzades s'ha informat la persona representant de la comunitat de propietaris del carrer August Font.

En una d'aquestes visites es va detectar que una nova esllavissada, sense afectació a l'espai públic, havia descobert la boca d'una mina d'aigua antiga i preexistent. Va ser inspeccionada per una unitat de subsòl dels Mossos d'Esquadra i es van prendre les

M. Assumpció Vilà i Planas

dades per fer la corresponent fitxa, posteriorment es va protegir l'accés per evitar que ningú hi pugui entrar.

Caldrà aclarir de qui és propietat la mina per saber si l'Ajuntament té cap dret sobre aquesta i si es pot treure un aprofitament de l'aigua dolça que es malbarata.

El recurs presentat en data 10 de setembre de 2019 a l'expedient tramitat contra la comunitat de propietaris, resta pendent de resoldre en el moment de redactar aquest informe.

CONSIDERACIONS

Abans d'iniciar l'anàlisi de les circumstàncies, es vol destacar que la nostra activitat s'ha vist alterada a causa de l'estat d'alarma motivat per la pandèmia de la COVID-19, cosa que ha afectat els terminis normals de tramitació dels expedients de queixa.

Sobre l'assumpció de responsabilitat. En l'informe que aquesta Sindicatura va rebre del consistori en data 22 de novembre de 2019 no s'especificava de qui era la responsabilitat dels fets descrits en l'objecte de la queixa, ja que s'afirmava que encara no es disposava de les dades oficials sobre la propietat de la mina recentment redescoberta. En canvi, els veïns manifestaven haver aportat la documentació que justificava la propietat de la mina en data 10 de setembre de 2019 en el si de les actuacions corresponents a la tramitació de l'expedient i que aquesta corresponia a Aigües de Barcelona.

En l'expedient disciplinari que consta en tramitació s'evidencia que es requereixen una sèrie d'actuacions a la comunitat de propietaris, sense tenir la certesa sobre la seva responsabilitat, ja que segons s'especifica en l'informe municipal encara no s'ha comprovat la titularitat de la mina. Aquesta manera de fer no es correspondria amb el principi de la bona Administració que recull la carta Europea dels Drets fonamentals en l'article 41, com a principi rector de l'actuació de les administracions públiques.

Tampoc s'ajustaria a l'article XXIII de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat, signada per l'Ajuntament de Barcelona, que estableix que les autoritats locals han de garantir l'eficàcia dels serveis públics i la seva adaptació a les necessitats dels usuaris vetllant per evitar qualsevol situació de discriminació o d'abús.

Aquesta Sindicatura considera que una actuació eficaç per part del consistori hagués estat fer-se càrrec de les intervencions necessàries per assegurar el terreny i evitar possibles danys, així com possibles perjudicis econòmics a les persones afectades, ja que no hi havia l'obligatorietat d'iniciar un procediment contra la comunitat de propietaris sense abans disposar de tots els indicis o proves pertinents.

En aquest cas, cal posar en relleu que, gràcies a la bona disposició dels veïns afectats, que s'han fet càrrec de les despeses de les obres, s'ha pogut solucionar momentàniament el problema, però aquesta institució insisteix en el fet que considera que les persones interessades no haurien d'haver suportat uns costos que possiblement no els corresponien. Ara caldrà que el consistori, si finalment es constata que la responsabilitat correspon a AGBAR, assessori i acompanyi les persones que

s'han vist perjudicades econòmicament, per tal que l'empresa es faci càrrec, si així correspon, de totes les despeses que ha provocat l'esllavissada.

Sobre l'aprofitament dels recursos hídrics. Aquesta és una preocupació i alhora una petició que fan els veïns als responsables municipals ja que, segons s'estima en l'informe tècnic que han presentat a l'Ajuntament, es malbarata una quantitat important de litres d'aigua potable diàriament i, segons manifesten, no se'ls ha fet arribar cap resposta que faci referència a aquest assumpte.

Cal recordar que l'article XVIII de la Carta Europea de Salvaguarda, abans referenciada, estableix que els ciutadans tenen dret a un medi ambient sa que cerqui la compatibilitat entre el desenvolupament econòmic i l'equilibri ambiental, i que les autoritats municipals han d'adoptar, sobre la base del principi de precaució, polítiques de prevenció de la contaminació, d'estalvi d'energia, de gestió, de reciclatge, i de reutilització i recuperació de residus, i que han d'ampliar i protegir els espais verds a la ciutat.

En aquesta línia, i en el marc de l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible, aprovada el 25 de setembre de 2015 per l'Assemblea General de les Nacions Unides, i que l'Ajuntament ha assumit com a pròpia per tal de fer realitat els drets humans a totes les persones, tant a nivell econòmic, com social i mediambiental, es va elaborar un informe en què es van identificar les 169 fites que conformen els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) amb les polítiques que hi ha en desenvolupament a la ciutat i que fou presentat en el Plenari del Consell Municipal de 29 de març de 2019.

Entre les fites o reptes compromesos per l'Ajuntament per treballar amb un horitzó 2030 hi ha les referents a l'ODS 6. **Aigua neta i sanejament**, i que són les següents:

6.4. Augmentar substancialment l'eficiència en la utilització dels recursos hídrics a tots els sectors, i assegurar la sostenibilitat de l'extracció i del subministrament d'aigua potable per tal de fer front a l'escassetat d'aigua.

6.5. Dur a terme una gestió integrada dels recursos hídrics a tots els nivells.

6.6. Protegir i restablir els ecosistemes relacionats amb l'aigua, inclosos boscos, muntanyes, aiguamolls, rius, aqüífers i llacs.

Per tot el que s'ha exposat i perquè entre tots tenim el poder i la responsabilitat de canviar la nostra relació amb el planeta, cal que el consistori s'esmerci per tal d'aconseguir l'assoliment d'aquests reptes reals que consten identificats a la nostra ciutat.

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula aquesta institució, aquesta Sindicatura té com a missió valorar si s'ha produït un greuge i, considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, l'actuació del Districte de Gràcia no ha estat ajustada a dret ni eficaç, atenent el principi de la bona Administració.

En conseqüència, emeto la següent decisió:

- **Recomanar** al Districte de Gràcia que depuri responsabilitats i assessori i acompanyi les persones interessades en la reclamació dels costos sufragats *ad cautelam*.

M. Assumpció Vilà i Planas

- **Recordar** a l'Ajuntament que té el compromís d'assolir el repte del desenvolupament sostenible ja que ha assumit com a pròpia l'Agenda 2030.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i del seu contingut s'informarà la persona interessada.

Barcelona, 8 d'octubre de 2020